

Je kan een [uitgebreidere tekst](#) over deze lesfiche raadplegen via de website van de Conferentie Onderwijs Nederlands.

LESDOELEN

Leerlingen ontdekken op een ervaringsgerichte manier elementen van opvoeringsanalyse. Deze aanpak vergt voldoende vertrouwen van de klasgroep en vergt van jou als leerkracht ook voldoende veiligheid om de les op deze manier aan te pakken. Werk je liever met theaterfragmenten. Gebruik dan het [Overzicht theaterfragmenten](#). Heb je de luxe van een parallelcollega? Dan kan je leerlingen ook laten kiezen of ze met theaterfragmenten willen werken bij collega A of vanuit spel oefeningen bij collega B.

Leerplandoel: De leerlingen analyseren hoe in literaire teksten betekenissen worden gecreëerd met narratieve, retorische, poëtische en theatrale structuren en technieken.

SITES, BENODIGHEDEN EN MATERIALEN

- Grote ruimte, bij voorkeur met geluidsinstallatie
- Theaterteksten
- [Overzicht theaterfragmenten](#)

BEGINFASE VAN DE LES

Geef bij de start aan dat je tijdens deze les spel oefeningen zal doen. Afhankelijk van je klasgroep zal daar meer of minder sturing voor nodig zijn. Het helpt om de overgang van 'typische les' naar deze les te maken door de les bijvoorbeeld in een ander lokaal te geven (met een podium, met een geluidsinstallatie). Begin met een gezamenlijke opwarmer. Kies daarvoor een speelse oefening zoals de 'Whoosh' of 'Billy Billy Bob'. Op die manier zorg je ervoor dat leerlingen in de juiste mindset komen om de volgende oefeningen uit te voeren. Geef aan dat de leerlingen door spel oefeningen elementen van opvoeringsanalyse zelf zullen ondervinden.

MIDDENFASE VAN DE LES

In de middenfase van de les geef je de leerlingen korte spel oefeningen die gericht zijn om mimiek, gestiek en ruimtegestiek. Je laat leerlingen nog geen tekst toevoegen. Na elke spel oefening voorzie je een kort reflectiemoment om met de leerlingen te bespreken hoe ze bepaalde oefeningen hebben aangepakt. Je kan in dit nagesprek zelf de juiste termen (ruimtegestiek, mimiek) op de ervaring van de leerling plakken. In sterke groepen komen leerlingen soms zelf met de juiste terminologie. De opbouw van de spel oefeningen is bewust zo opgezet dat er pas op het einde tekst toegevoegd wordt.

Een aantal spel oefeningen:

- Emoties uitbeelden: Leerlingen krijgen de opdracht om door de ruimte te lopen. De leerkracht benoemt een aantal emoties die de leerlingen uitbeelden. Ze mogen daarbij geen geluid gebruiken en elkaar niet aanraken.
- Poseidon: Leerlingen staan op twee rijen tegenover elkaar. Ieder werkt met de partner recht tegenover zich. De ene groep leerlingen is Poseidon, de andere zijn aartsvijand. Poseidon valt zijn aartsvijand aan (zonder aan te raken, dus er moet voldoende afstand zijn tussen de groepen) en de aartsvijanden incasseren. De oefening gaat eigenlijk over het incasseren (ontvangen) en niet over de aanval (het geven). Maak leerlingen hiervan bewust.
- Vaste tekst toevoegen: Voorzie een korte dialoog die leerlingen snel uit het hoofd kunnen leren. De leerlingen werken opnieuw met een partner die tegenover hen staat. Ze spreken de dialoog uit. Daarna geeft de leerkracht verschillende situaties en personages. Je spreekt deze dialoog bijvoorbeeld uit tegen je ex die je tegenkomt op straat, je spreekt deze dialoog uit nadat je net betrap bent op een winkeldiefstal ...
- Ik zie je graag: Bij deze oefening wordt er wel met een publiek gespeeld. De leerling/speler krijgt als tekst enkel het zinnetje 'ik zie je graag'. Een andere leerling speelt mee als ontvanger. De leerkracht geeft de speler met het zinnetje een situatie (bv. je komt te laat thuis van een fuif, je hebt net de nacht van je leven gehad en komt opnieuw thuis bij je partner). De speler mag enkel dat ene zinnetje zeggen en moet toch de situatie duidelijk maken. Het publiek probeert te achterhalen wat er aan de hand is. Hiervoor zijn waarschijnlijk meerdere spelbeurten nodig. Als leerkracht kan je tips geven aan de speler om duidelijker te maken wat de situatie is. Vaak vergeten leerlingen te spelen voor en na het uitspreken van de zin.
 - Je kan hier ook meer uitleg aan koppelen over [de opbouw van een scène](#).

EINDFASE VAN DE LES

Zorg op het einde van de les voor een 'cool down'. Tijdens een volgende les kan je dan bv. vanuit de theaterfragmenten een aantal opvoeringselementen opnieuw overlopen. Leg dan daar de link met hun eigen ervaring tijdens de spel oefeningen.

De inspiratiefiche is uiteraard geen afgewerkte les. De vragen hieronder helpen je om vanuit deze inspiratiefiche een les te ontwerpen voor jouw leerlingen volgens de principes van effectieve didactiek.

VOORBEREIDING

DOELGERICHT WERKEN

- Wat wil je dat er blijft plakken bij je leerlingen na deze les?
- Aan welke leerplandoelen werk je?
- Hoe kadert het lesdoel binnen een groter geheel?

BEGINSITUATIE

- Welke voorkennis hebben je leerlingen?
- Wat deden de leerlingen al rond die vaardigheid of dat thema?

ORGANISATIE

Welke materialen/lokaalopstelling/groepsindeling ... heb je nodig?

BEGINFASE

DOEL

- Hoe zorg ik dat het lesdoel en de succescriteria duidelijk zijn voor de leerlingen?
- Zien leerlingen de integratie van dit doel in het grotere geheel?

VOORKENNIS

- Hoe roep je voorkennis op bij alle leerlingen?
- Welke acties onderneem je voor leerlingen met minder voorkennis?
- Gebruiken je leerlingen eerder geleerde strategieën?

MOTIVATIE

- Hoe motiveer je je leerlingen voor je les?
- Hoe motiveer je je leerlingen om hun grenzen te verleggen?
- Krijgen je leerlingen keuzes en verantwoordelijkheid (voor hun leerproces)?

MIDDENFASE

INSTRUCTIE / PROBLEEMSTELLING

- Met welke voorbeelden verduidelijk je je instructies?
- Hoe verduidelijk je moeilijke begrippen waarvan je wilt dat leerlingen ze kennen?

BEGELEID INOEFENEN: STRATEGIEËN INOEFENEN / MODELING

- Hoe model je de aanpak voor opdrachten? En hoe bouw je die ondersteuning af?
- Wat doe je voor leerlingen die de strategieën nog niet zelfstandig toepassen?
- Welke ondersteuning bied je aan leerlingen met taalmoeilijkheden?

ACTIVEREN EN INTERACTIE STIMULEREN

- Hoe zorg je dat zoveel mogelijk leerlingen tegelijkertijd actief leren?
- Hoe bevorder je interactie tijdens de les?

CONTROLE VAN BEGRIP

Welke korte checks voorzie je om na te gaan of de leerlingen de geziene leerstof beheersen?

EINDFASE

- Hoe krijgen je leerlingen zicht op hun groei?
- Hoe kunnen je leerlingen aantonen dat ze de doelen bereikt hebben?
- Wanneer en hoe bouw je verder op deze les?